

Dagrapport Antwerpen-Vleminckveld– 2018C29 (05/09/2018)

Werkzaamheden en interpretaties:

Vandaag werd het proefputtenonderzoek opgestart. Werkputten 1 tem 3 werden aangelegd.

Werkput 1 bevond zich in het zuidwesten van het plangebied, langs de straatzijde. In deze werkput werd 1 vrij massieve muur aangetroffen, met een zelfde vulling aan weerszijden hiervan. Er werd besloten om aan de noordelijke zijde hiervan te verdiepen. Het bleek hierbij om een opvulling van een kelder te gaan. Deze kelder was in oorsprong mogelijks wel een oudere 16^e-17^e-eeuwse kelder maar deze was een recent verleden (20^e eeuw) opnieuw afgewerkt met een cementmortel op de vloer en onderkant van de muren, wellicht om de waterdichtheid te verzekeren. Onder de cementmortel bevond zich een baksteenvloer uit recuperatiemateriaal. Deze vloer werd beperkt uitgebroken, waaronder zich een pakket slakkig materiaal en zand bevond. Hieronder zat een tweede vloer, opgetrokken uit baksteen. Deze vloer bestond uit twee lagen baksteen. Onder deze vloer bevond zich de moederbodem. Deze moederbodem bestond uit een vrij heterogeen uitziend grof zand, wellicht gaat het hier al reeds om tertiair materiaal, van mariene oorsprong.

Werkput 2 was de meest noordelijke werkput. Op basis van de historische kaarten werd ook hier bebouwing verwacht. De oorspronkelijke inplanting was iets meer naar het noorden voorzien, maar ook hier moest wat geschoven worden door de aanwezigheid van teerhoudend asphalt. In deze werkput werd het verlengde van de muur uit werkput 1 aangesneden. Hier kon ook waargenomen worden dat zich hier een volledige kelder bevond. Wellicht gaat het om een kelder vanaf de straatzijde. De noordelijke zijde van deze werkput vormde ook de achterzijde van de kelder. Er werden hier minstens twee kelderopeningen waargenomen. De vloer van deze kelder bestond uit rechthoekige plavuizen gevat in een harde mortel. Een poging om door de vloer te breken lukte niet, waardoor er niet kon nagegaan worden of er zich eventueel nog oudere vloeren onder deze vloer bevonden. Ook deze kelder is wellicht oorspronkelijk te dateren in de 16^e-17^e eeuw op basis van de gebruikte materialen.

Werkput 3 bevond zich vermoedelijk op de achtererven. Deze werkput werd iets naar het zuiden opgeschoven door de aanwezige paletten met bakstenen. Bij het aanleggen van de werkput werden vooral veel puinige lagen aangesneden, waardoor het onduidelijk was of er al dan niet sporen aanwezig waren op de hogere niveaus. Er werden enkele muurresten aangesneden, waarvan 1 oudere vermoedelijk 16-17^e eeuwse. Deze muur was tot in de moederbodem gefundeerd, Na een deel vrij zorgvuldig gemetselde muur ging dit spoor over in een rommelige fundering, waarbij onderin ook muurbrokken konden herkend worden. Vermoedelijk gaat het om een funderingsmuur. Verder werden ook nog een massieve poer en een 20^e-eeuwse muur aangesneden.

In deze werkput kon ook een inzicht in de bodemopbouw verkregen worden. De moederbodem werd op ongeveer 5m TAW aangesneden, ca 1,5m onder maaiveld. In profiel 1 kon een deel van de oorspronkelijke bodemopbouw nog herkend worden (vermoedelijk een B-horizont of een begraven A, navragen bij bodemteam). Hierboven bevonden zich verschillende ophogingslagen. De oudste zijn in de late middeleeuwen te dateren op basis van het ingezamelde vondstmateriaal.

In de moederbodem waren verschillende kuilen uitgegraven. Vermoedelijk kunnen enkele als zandwinningskuilen omschreven worden (3001, 3003, 3004). In de opvullingslagen van deze kuilen werd ook laatmiddeleeuws materiaal aangetroffen. spoor 3003 viel ook op omdat in de centrale

vulling van deze kuil een grote hoeveelheid mogelijk afval van metaalverwerking aanwezig was (verbrande leem, bronsmeltbrokjes, slakkig materiaal).

Naast gewone kuilen werd ook een grote puinkuil aangesneden, datering hiervan is niet duidelijk, er werd geen vondstmateriaal aangetroffen tussen het puin. Er zijn dus duidelijk aanwijzingen voor ambachtelijke activiteiten op de achtererven van de woningen. De oudste sporen lijken te passen in het historische kader (pas eind 13^e eeuw binnen de stadsversterkingen opgenomen, oudste vondstmateriaal lijkt ook eerder 14^e-eeuws te zijn).

Strategische en praktische keuzes:

Werkput 3 werd omwille van de aanwezigheid van paletten bakstenen en de werkmannen die de bakstenen aan het schoonmaken waren meer naar de straatkant toe opgeschoven. Omwille van praktische redenen werden werkputten 1 en 2 ook iets anders georiënteerd.

Conclusies consultatie specialisten:

/

Externe condities:

Voormiddag grijs, namiddag zonnig, ca 24°C, droog.

Personeel:

Olivier Van Remoorter (veldwerkleider, rapporteur), Lina Cornelis, Ali Jelene Scheers, Benjamin Vergauwen (veldarcheologen)

Specialisten:

Tim Bellens (Dienst archeologie stad Antwerpen) is langs geweest op de site en de voorlopige resultaten zijn met hem doorgesproken.

Dagrapport Antwerpen-Vleminckveld– 2018C29 (06/09/2018)

Werkzaamheden en interpretaties:

Vandaag werden de laatste twee werkputten aangelegd. Werkput 4 werd aangelegd op de overgang van de historische bebouwing naar het achtererf. In het eerste vlak was duidelijk dat in het zuidelijk deel van de werkput een kelder zat. Het ging om een recente, vermoedelijk 20^e-eeuwse kelder, gemetseld met grijze cementmortel. Ten noorden hiervan werden een oudere muur en enkele lagen aangesneden. De muur is wellicht een oudere, 16^e-17^e-eeuwse, maar werd deels met recuperatiemateriaal gezet. Bij het uitgraven van de kelder werd de achtergevel ook uitgebroken om zo een profiel te kunnen registreren. Hieruit bleek dat de muur tot op de moederbodem gefundeerd was, aan weerszijden ervan konden puinkuilen opgemerkt worden. Enkel een klein stukje ophoging werd onder de muur en oostelijke puinkuil waargenomen. De top van de moederbodem bevond zich eveneens op ca 5m TAW. De bovenste laag van de moederbodem bestond uit een harde, ijzerhoudende laag.

In werkput 5 werden enkel resten van kelders aangetroffen. In oorsprong werd een kleine kelder langsheen het Vleminckveld aangelegd (spoor 5001). Deze kelder werd vermoedelijk in de 20^e-eeuw verder naar achter uitgebreid. De vloeren van de uitbreiding werd niet meer uitgebroken.

Na het registreren van deze laatste werkput kon het veldwerk afgerond worden. Alle putten werden opnieuw gedicht en aangereden.

De kelders zijn tot diep in de moederbodem uitgegraven, maar er kunnen nog sporen van ontginningskuilen of waterputten aanwezig zijn onder de vloeren. Bij eventueel vervolgonderzoek moet hierbij wel rekening gehouden worden. Het zijn dan de oudste sporen die kunnen wijzen op bewoning of de aflijning van percelen die een inzicht in de stadsontwikkeling kunnen geven.

Strategische en praktische keuzes:

In werkput 4 werden 2 vlakken geregistreerd. Om de oudere sporen niet te beschadigen/vernielen werd geopteerd om enkel in de zone van de kelder te verdiepen en de achtergevel van de kelder uit te breken om zo een profiel te registreren.

In werkput 5 werden de vloeren niet verder uitgebroken.

Conclusies consultatie specialisten:

/

Externe condities:

Grijs, sterk bewolkt en af en toe een korte bui, tegen de middag droog en zonnig, ca 23°C.

Personeel:

Olivier Van Remoorter (veldwerkleider, rapporteur), Lina Cornelis, Ali Jelene Scheers (veldarcheologen)

Specialisten:

/